

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:**
1. All questions are compulsory and carry equal marks.
  2. Use of map stencil is allowed.
  3. Draw sketches and diagrams wherever necessary.

1. Attempt **any Two** of the following: 20
  - a) Explain the concept and importance of human geography.
  - b) Describe the various approaches studying human geography.
  - c) Explain man-environment relationship as per possibilism and probabilism.
2. Attempt **any Two** of the following: 20
  - a) What are the factors that decide the site of human settlements?
  - b) Distinguish between rural and urban settlements.
  - c) Describe various patterns of rural settlements.
3. Attempt **any Two** of the following: 20
  - a) Which factors affecting distribution of population in the world?
  - b) What is population Explosion? Write the problems and remedies of population Explosion.
  - c) Write short notes:
    - i. Population Density
    - ii. Optimum Population
4. Attempt **any Two** of the following: 20
  - a) What are the causes of migration? Discuss the importance of migration studies.
  - b) Describe the recent trends in it international migration.
  - c) Which are the push and pull factors influencing migration?
5. Attempt **any Two** of the following: 20
  - a) Calculate the Rn and comment on whether the settlement is dispersed or undebated.

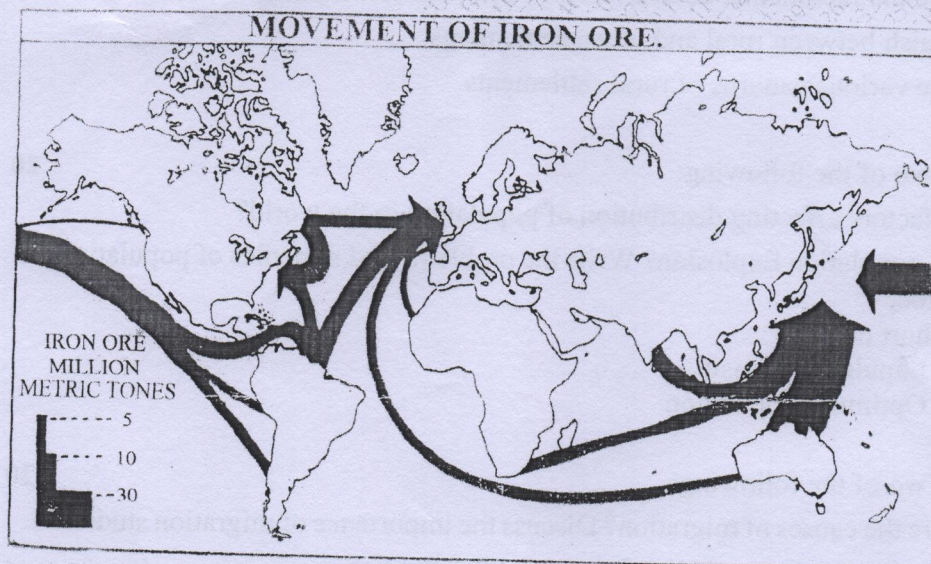
Settlement No	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Distance in km	3.80	5.75	1.83	4.25	3.45	2.40	3.15	2.38	2.55	1.95
Area in km ²	80									

b) Construct Age-Sex pyramid and interpret.

Age Groups	Males (000)	Females (000)
0-10	18	19
16-30	29	28
31-45	18	12
46-60	10	09
60+	09	08

c) Study the flow map supplied to you and answers the following:

- i. What is the theme of the map?
- ii. Which continent imports maximum iron one?
- iii. Which continent does not import iron one?
- iv. How much iron-one is exported from Australia?
- v. How much iron-one is exported from India.

d) Write in short the importance of 'Nearest Neighbour Analysis'.

(मराठी रुपांतर)

(३ तास)

(एकूण गुण: १००)

- सूचना : १. सर्व प्रश्न आवश्यक असून सर्वांना समान गुण आहेत.
२. नकाशा स्टॅन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
३. आवश्यक तेथे आकृत्या व आराखडे काढा.

१. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
अ) मानवी भूगोलाची संकल्पना व महत्व स्पष्ट करा.
ब) मानवी भूगोलाच्या विविध दृष्टीकोनांचे वर्णन करा.
क) शक्यतावाद व सभाव्यतावादाच्या आधारे मानव पर्यावरण सहसंबंध स्पष्ट करा.
२. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
अ) मानवी वसाहतींच्या स्थान निश्चितीवर परिणाम करणारे घटक कोणते?
ब) ग्रामीण व नागरी वसाहतींमधील फरक स्पष्ट करा.
क) ग्रामीण वस्त्यांच्या विविध प्रारूपांचे वर्णन करा.
३. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
अ) जगातील लोकसंख्येच्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक कोणते?
ब) लोकसंख्या विस्फोट म्हणजे काय? लोकसंख्या विस्फोटाच्या समस्या व उपाययोजना लिहा.
क) टिपा लिहा.
१) लोकसंख्या घनता
२) पर्याप्त लोकसंख्या
४. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
अ) स्थलांतराची कारणे कोणती? स्थलांतराच्या अभ्यासाचे महत्व यावर चर्चा करा.
ब) आंतरराष्ट्रीय स्थलांतरातील आधुनिक बदल विषद करा.
क) स्थलांतराला प्रभावित करणारे आकर्षक व अपसरण घटक कोणते?
५. खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. २०
अ) निकटवर्तीयता विश्लेषणाचे (Rn) उदाहरण सोडवा व वस्ती केंद्रीत आहे की विखुरित यावर टिप्पणी करा.

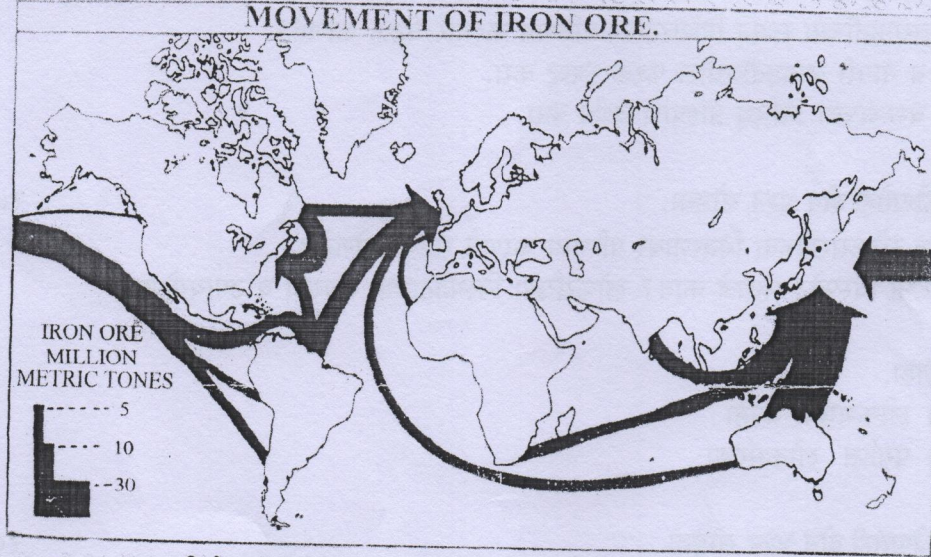
वस्तीचा	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०
अंतर (कि.मी.मध्ये)	३.८०	५.७५	१.८३	४.२५	३.४५	२.४०	३.१५	२.३८	२.५५	१.९५
क्षेत्रफळ (चौ.किमी)	८०									

ब) वय व लिंग-मनोरा काढा व त्याचे विश्लेषण करा.

वयोगट	पुरूष (०००) मध्ये	स्त्रिया (०००) मध्ये
०-१०	१८	१९
१६-३०	२९	२८
३१-४५	१८	१२
४६-६०	१०	०९
६०+	०९	०८

क) नकाशा काळजीपूर्वक वाचा व प्रश्नांची उत्तरे द्या. (परिशिष्ट -१)

- १) तुम्हाला दिलेल्या नकाशाचा आशय काय आहे?
- २) कोणता खंड लोहखनिजाची सर्वाधिक आयात करते?
- ३) कोणता खंड लोहखनिजाची आयात करत नाही?
- ४) आस्ट्रेलिया किती प्रमाणात लोहखनिज निर्यात करतो?
- ५) भारतातुन किती प्रमाणात लोहखनिजाची निर्यात केली जाते.

ड) निकटवर्तीयता विश्लेषणाचे थोडक्यात महत्व लिहा.